

**YUZO NAGATA: MATERIALS ON THE BOSNIAN NOTABLES
COPYRIGHT 1979 BY INSTITUTE FOR THE STUDY OF
LANGUAGES AND CULTURES OF ASIA AND AFRICA,
TOKYO, s. 1-153.**

Da nauka i naučna interesovanja ne poznaju geografske granice ni udaljenosti, dokaz je i u naslovu spomenuta knjiga koja je pretprošle godine publikovana u Tokiju, a pisana je na bazi podataka iz rukopisnih materijala koji se čuvaju u Gazi Husrev-begovoj biblioteci u Sarajevu. Autor dr. Yuzo Nagata iz dalekog Japana, čija je uža specijalnost osmanska povjest XVIII vijeka, iskoristio je dva kraća studijska boravka u našoj zemlji (1977. i 1978.) i koristeći se ostavinskim defterima (muhallefat defterleri) Šerijatskog suda u Sarajevu (Ser'i Mahkeme Sicil Defterleri) ispisao je i u ovoj knjizi objavio popise ostavine tridesetak uglednih ličnosti (ajana) iz Sarajeva i okoline. Namjera autora, koji se, između ostaloga, ranije bavio pitanjem čiftluka u zapadnoj Anadoliji, bila je da izborom i publikovanjem ovih materijala pruži mogućnost komparativnog izučavanja čiftlučkih odnosa u Anadoliji i u ovim našim krajevima. Međutim, pored spomenute namjene, ovi ostavinski popisi, naročito oni iz drugog dijela ove knjige, daju mogućnost potpunijeg sagledavanja kako materijalnog tako i kulturnog stanja (jer su dati popisi cjelokupne ostavine: gotovi novac, kapital uložen u razne privredne poslove, roba, oružje, namještaj, zgrade i drugo što su posjedovali u gradu ili na selu) nekoliko uglednih osoba iz Sarajeva.

Pored predgovora (Preface) u kome je autor istakao odakle je ove materijale ispisao i u koju svrhu ih daje, i uvoda (Introduction) u kome iznosi geografski položaj Sarajeva, njegov nastanak (koji pogrešno stavlja u Gazi Husrev-begovo vrijeme), komunikacioni značaj, privredne karakteristike, ekološke uslove Sarajeva i okolnih manjih mjesta i druge neke podatke o Sarajevu u (XVIII i XIX stoljeću), ova knjiga sadrži dva dijela (Chapter). U prvom dijelu su odabrani i prikazani popisi ostavine dvadesetak uglednih osoba, i to one ostavine koja daje mogućnost sagledavanja njihova socio-ekonomskog stanja u smislu gradske i seoske privrede isključivo, a iz popisa je ispuštena ona ostavina kroz koju se može sagledati i kulturni život ostavaoca i njegove obitelji.

U ovom prvom dijelu dat je dakle popis ostavine slijedećih osoba:

1. Hadži Salih ef., trgovca kožom, iz Ivlakovali hadži Mehmed mahale iz Sarajeva (umro 1762);

2. Nalbant Sulejman age, umro 1771. u Zeametu Crna Rijeka u nahiji Sarajevo;
3. Hadži Durakovića hadži Ibrahim ef., trgovca suknom, umro 1774. u Haseki mahali u Sarajevu;
4. Hadži Sabanovića mulla Ibrahima, trgovca bakrenim predmetima, umro 1783. u Šejh Muslihuddin mahali u Sarajevu;
5. Hadži Abdullah ef. sina hadži Ibrahim ef., alima, posjednika, umro 1794. u Havadže Kemaluddin (Ćemaluši) mahali u Sarajevu;
6. Duralića Mustafe spahije sina Osman spahije, umro 1801. u selu Bukovik u nahiji Sarajevo;
7. Nalića Sejjid Mustafe alemdara sina Sulejmanova, posjednika, umro 1796. u Buzadži zađe mahali u Sarajevu;
8. Handžića Mehmed baše sina Salihova, posjednika srednje klase, umro 1814. u mahali Žagrići u Sarajevu;
9. Jusuf spahije i njegove žene Ummikulsum, umro 1815. u selu Girovići u džematu Drozgometva;
10. Surmelića Fejzullah age sina Ibrahimova, posjednika, umro 1828. u mahali Havadže Kemaluddin (Ćemaluša) u Sarajevu;
11. Tahmišića Mustafa age sina Omer agina, kafedžije, umro 1827. u Halladž Davud mahali u Sarajevu;
12. Pinje Ibrahima alemdara sina Mehmeda alemdara (bajraktara), posjednika, umro 1828. u Ferhadbegovoj (Ferhadiji) mahali u Sarajevu;
13. Imaretlića Bajram age sina Ibrahimova, iz poznate familije Imaretlića, umro 1830. u mahali Kalin hadži Ali u Sarajevu;
14. Osman paše sina Osman kapetanova, mir-i mirana i ajana iz Bileodžaka u nahiji Gradačac, umro 1834. u Gradačcu;
15. Pinje hadži Abdullaha, sandžaktara, bajraktara), umro u Armagandži Sinan mahali u Sarajevu;
16. Foče Sejjid Abdullah ef. sina Ahmed ef., kadije, umro 1842. u Džami-i atik (Careva) mahali u Sarajevu;
17. Mehmed age sina Ibrahimova, trgovca, iz Jakub pašine mahale u Sarajevu, umro 1845. u Prijepolju, na putu u Rumeliju radi trgovine;
18. Užičanina hadži Sulejmana sina Mehmedova, doseljenika iz Užica, umro 1847. u Šejh Ferruh mahali u Sarajevu;
19. Imama mulla Ahmeda sina Mehmedova, seoskog imama, umro 1847. u selu Delijaš u Zeametu, Crna Rijeka u nahiji Sarajevo.
20. Šejha Abdurrahmana Sirri ef. sina Mehmedova, nakšibendijskog šejha, umro u zaseoku Oglavak sela Šćitovo u nahiji Fojnica, 1847.;
21. Dženetića hadži Osman bega sina hadži Ali begova, iz poznate familije Dženetića u Sarajevu, umro 1847. u Cokadži Sulejman mahali u Sarajevu.

U drugom dijelu ove knjige dat je cjelokupni popis ostavine pet uglednih osoba iz Sarajeva. Kroz ovaj popis može se (jer je dat cjelovito bez ispuštanja) sagledati (a to se ovim i želi) kako ekonomsko tako i kulturno stanje značajnijih osoba i njihovih domaćinstava. Za razliku od prvog popisa ostavina, koji je na engleskom, ovaj popis je dat na turskom jeziku, tačnije ovaj popis je in extenso ispisan, a za čitaoca koji ne zna turski dat je abecedni tursko-engleski rječnik na kraju knjige. I ovaj drugi popis ostavina dat je, kako je to i naglašeno, u svrhu komparativnih studija urbanih i agrarnih odnosa u osmanskim zemljama, ali i u svrhu cjelokupnog sagledavanja materijalnog i kulturnog stanja nekolicine viđenijih domaćinstava u Sarajevu.

U ovom dijelu dat je popis cjelokupne ostavine slijedećih osoba iz Sarajeva:

1. Babića Sejjid Omer Tahir bega, bosanskog muteselima, umro 1822. u Sarajevu;

2. Attar Mustafa base, umro 1772. u Haseki mahali u Sarajevu;
3. Serturnadži Očaktan-zade Mustafa age, umro 1815. u Šejh Ferruh mahali u Sarajevu;
4. Hajri-zade (Hajrića) Ibrahim Edhem ef., uglednika iz familije Hajrića, umro 1815. u Čekrekči Muslihuddin (Čekrekčina) mahali u Sarajevu;
5. Arakijedži hadži Ibrahim ef. sina hadži Durakova, alima (učenjaka), umro 1777. u Haseki mahali u Sarajevu.

Autor je bio svjestan teškoća u čitanju naziva raznih lokaliteta, inventarnih predmeta itd., pogotovo njemu strancu iz dalekog Japana, pa se on u knjizi zbog toga izvinjava. Da je bilo više vremena da se ovaj posao obavi, ovdje, na licu mjesta, i da neko od naših stručnjaka turkologa izvrši recenziju knjige, mnoge greške koje nama izgledaju čak i naivne, (a bio bi obrnut slučaj kada bi neko od nas izdavao materijale koji su vezani za istoriju i tle Japana), bile bi zasigurno izbjegnute. Inače, za svaku pohvalu je, a u isto vrijeme i podstrek našim naučnim radnicima, da jedan Japanac nađe svoj naučni interes u radu i izdavanju materijala koji osvjetljavaju izravno prošlost ovih naših prostora.

Knjiga je izašla u izdanju Instituta za studije jezika i kultura Azije i Afrike (kao što se i u naslovu vidi). Izdata je u ofset tehnici, na kvalitetnom papiru i čini se da može da posluži kao primjer kako se mogu knjige izdavati jeftino i ukusno u isto vrijeme.

Knjiga je opremljena i sa jednom mapom Sarajeva, preuzetom iz djela „Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine” od M. Mujezinovića, gdje su označene sve sarajevske mahale i džamije u njima po kojima su te mahale dobile svoje nazive. Dato je također i desetak razglednica pojedinih spomenika kulture u Sarajevu (Bašçaršija, Brusa bezistan, Ferhadija džamija, sa nišanima ispred nje, Ali-pašina džamija, i još nekoliko drugih).

Salih Trako